

מסורת הש"ס

רש"י

ואלו נדרים פרק אחד עשר נדרים

ר"ן

צ.

עין משפט
נר מצוה

(א) [נדר, נדר, נדר] (ב) [נדר, נדר, נדר] (ג) [נדר, נדר, נדר] (ד) [נדר, נדר, נדר] (ה) [נדר, נדר, נדר] (ו) [נדר, נדר, נדר]

תורה אור השלם

1. וְחִפְרָה הַלְבָנָה וּבִישָׁה תְּחַמְּהָ בִּי מִלֶּךְ יְיָ אֱלֹהֵי אֲבוֹתָי בְּהָר צִיּוֹן וּבְיִירוּשָׁלַם וְיָגֵד יַקְרִי בְּכֹדֶר:

ישיעוהו כד כג מפר מחשבות ערומים ולא ערשניה ידקהו תרששה:

איוב ה' ב' איהו ב' ידר נדר ל' או השבע שבועה לאסר אסר על נפשו לא יחל דברו ככל היצא מפיו יעשה:

הגרות הב"ח

(א) רש"י ד"ה וְחִפְרָה וכו' ארס אחד שגדר ל' ל' ומינה מהם ממק: (ב) ר"ה דמתי וכו' והיא וחספה הכי משמע אימתי: (ג) ד"ה וְחִפְרָה וכו' וכו' בריש הס' וכו' מ"ה ומי ידע וכו' כלומר מאי נשאל על הראשון דקאמר סתמא הכי משמע או על חכם: (ד) ד"ה וְחִפְרָה וכו' וכו' וכו' לנדר על מירוחו מצוי שאל ברישא ל' ל' והד"א:

גליון הש"ס

נב' מאן חביב' כעין זה חולק דק' קצ' ע"א:

פירושו הרא"ש

ושרקיה טינא. כי השעט נגדו לפי שאלכר בהנחט העולם ועו אחו גטיט ואימיה לקמיה דרב מסאד וימיר לו מדר: מאן חביב' למעבר כי ר' אה מילתא. השעטו לישא אשה כדי שאלכר וימיר לו דקסבר נדבנן ורבי נתן ע"כ דברי נדבנן בשאלה וקסבר רב אחא כרבי נתן: דכתיב והפרה הלבנה ובישה החמה. קימן בעלמא הוא ודרש וחספה כמו וחספה מתי יפר אחר שחל הנינן כדלמרינן הנודר כאלו נהה נמו שמועל דרבי נתן משום דכתיב ויפר את נדרה אשר עליה נמטעת אישוק שחול עליה: דרביב' מפר מחשבות ערומים. משעת מחשבה קודם שחל: נשאמר לא יחל דברו. וקמינן ליה ככל היצא מפיו יעשה אחר שחל הנדר וכו' לדי עשייה או אמרינן הוא אינו מוחל אבל אחרים יו:

ושרקיה טינא. עח פניו בטיט כדי שלא ימרהו רב חסדא כאלו היה אדם אחד (א) מהם שנדר שלא ישא אשה כדי שיתיר לו דלפטר אילו היה מכירו לא היה מתיר לו: מאן חביב' למעבר כי הוא מילתא. שקדק בך שהשילו אשה קודם שישאל על נדרו כדי שיחול הנדר עליו קודם שאלה דקסבר כרבי נתן

דלמך לא יפר הואיל ולא חל הנדר דרבי נתן דיינא הוא ונחית לעומקא דיינא (א) הכי נמי פליגי בשאלה. שאין נשאלין לחכם עד שיהא הנדר חל עליו: דכתיב וחספה הלבנה (ב) והא וחספה למשמע אימתי הוי הפרה בזמן שחל נהה (ג) נהה היינו נדר. רבי נתן לטעמיה דלמריה הנודר כאלו נהה נהה והמקיימו כו' והיינו חל בנה חל בזמן הנדר. ע"כ מסיפיה דקרא וחספה הלבנה ובישה החמה דכתיב (ד) והיה אור הלבנה כאור החמה ואור החמה יהיה שבעמים וגו' דבהיה שעתא חפרה הנורא דהלבנה דעד השתא כי מלך ה' אצבות על ישראל ולא קודם שימלך וה"ה גבי נדר מתי חל עליה הוא דמיפר ולא קודם שיחול: דכתיב מפר מחשבות ערומים. דמשמע מפר אפילו מחשבה בעלמא אף ע"פ שלא חל הנדר עדיין: אצל נדרים שרבי שאלה לחכם דרבי אינו מתיר אלא חל הנדר כדכתיב לא יחל דברו דמשמע כל זמן שאין שם עשה נהה אלא לדיבור בעלמא שעדיין לא חל הנדר לא יחל החכם והאי דרשינן מייניה (ה) הוא אינו מוחל אצל אחרים מוחלין כי בזמן שחל הנדר פאי אמר: לימא מסייע ליה לרב פאי דליזא בשאלה דרבי הכל אינו [מתיר] עד שיחול הנדר: קונם שאיני נהנה לפלוני וכל מי שאשאל עליו לא אשאל עליו. כלומר לא אשאל עליו לשום חכם להמיר לי היא עלי קונם מה שאני נהנה לאותו חכם: ואי אמר. דנשאלין לחכם עד שלא חל הנדר אי בעי למישאל אי בעי מיתשיל אי בעי מיתשיל על חכם דמשמע או על החכם או על מודר: לימא מסייע ליה. מהכא קונם שאני נהנה לפלוני דחל עליה נדר לאלתר והיינו נזיר לכשאשאל לחכם עליו: נשאל על נדרו. שחל עליו ואח"כ נשאל נמי על נדרו שלא חל עד שישאל עליו: ואי אמר נשאל. לחכם נמי אע"פ שלא חל הנדר וכו' היכי פליגי דהפרה פליגי בשאלה וצדין הוא דלרבנן (ו) חל מירוחו: שאיל דליזיל לחכם לישאל על מירוחו מחילה ואחר כך על נדרו: למימרא

הפרה פליגי נמי בשאלה: דכתיב לא יחל דברו. למימרא דלא הוי גיה מעשה דדברו דכור בעלמא משמע ולא חלות הנדר: ולענין הלבנה קיייל כרבנן דפליגי עליה דרבי נתן ואמרי דבעל מפר אע"פ שלא חל הנדר חדא דיחיד ורבים הלכה כרבים ועוד דר' עקיבא דלמך (לעיל פט.) דלמך איש שאמרה הריני נזירה לכשתאגרש ונתגרשה דיפר על כרחיך הכי סבירא ליה דבעל מפר אע"פ שלא חל הנדר ועוד דרש"י ברש פירקין צענין אס ארנך אס לא ארנך כרבנן ויבדקתה ענה דהיהא (פ.) ד"ה ורבי. ורש"י דלמך רבא מאן חביב' למעבר כי הוא מילתא. אלא חסדא קלסין משום דעבר כרבי נתן ויזין דקלסיה שמוע מניה הילכתא כותיה לאו ראהיה היא דמשום דלפיק נפשיה מפלוגתא הוא דקלסיה וכדכתיבנא לעיל וליכא למדחי כל הני ראיית משום הא דקלסיה רבא דאיכא למדחיהה ודכתיבנא. הילכך נקטינן דבעל מפר אע"פ שלא חל הנדר וכן דעת הרמב"ן ז"ל: מיהו ה"מ שסתתה נדרה דדבר שהיא עשויה לעבור על תנאה דומיא דאס עושה אני על פי אצבא ועל פי אצבן דכיון שהיא מנטערת אס לא תעשה לפניה כאלו עשתה דמי אצל תלתה תנאה דדבר שאינה עשויה לעבור עליו אינו מפר אלא אס כן חל הנדר והיינו דלמרינן ברש פירקין

ושרקיה טינא. כדי להראותו שהוא נרין לצרות לאלתר לכנסו נגדו. וקסבר כי היכי דפליגי רבנן ורבי נתן דהפרה פליגי נמי בשאלה דרבי נתן נמי ס"ל בשאלה דאין חכם מתיר אלא חל הנדר ונהי דזמאי דפליגי ר' נתן ורבנן קיימא לן כרבנן דיחיד ורבים הלכה כרבים וכדבעינן למכתב קמן איהו לפוקי נפשיה מפלוגתא הוא דעבר הכי. והאי דלא קאמר רבא קסבר מחלוקת דהפרה אצל בשאלה דרבי הכל אין חכם מתיר אלא חל הנדר וכדלמך רב פפי לקמן בסמוך לא תידוק מניה דמדלח אמר רבא הכי מכלל דלא סבר כרבי פפי דלימא דהיהא דרב פפי הילכתא היא וכמו שנכתוב לפנינו בסמוך צ"ד ורבי נמי אפטר דהכי סבירא ליה והאי דלא אמר הכי משום דמהאי עובדא ליכא למידק כולי האי דנהי דודאי איכא למידק מניה דרב אחא בר רב הונא לא סבירא ליה כמאן דלמך הונא לא סבירא ליה כמאן דלמך לקמן מחלוקת דהפרה אצל בשאלה דרבי הכל חכם מתיר אף על פי שלא חל הנדר ליה הכי למה ליה לשבשיה מיהו ליכא למידק מניה דסבירא ליה דבשאלה דרבי הכל אין חכם מתיר אלא חל הנדר דמנלן הא דלפטר דהי דסבירא ליה דבשאלה נמי פליגי לפוקי נפשיה מפלוגתא עביד הכי. כך נראה דעני ורואיני מי שכתב צ"ד: רב פפי אמר מחלוקת דהפרה וכו' דכתיב מפר מחשבות ערומים. אלא חל הנדר אלא חל הנדר: דכתיב לא יחל דברו. לא יעקור חלות [דצדין] ודייקין הא אחרים עוקרין אלא חל חכם מתיר

לא חל הנדר: נשאל על הראשון ונשאל על שני כן נאסר על החכם שמתיירו ולפיכך חזר ונשאל עליו: אי בעי על האי מפסיל ברישא. ילך אצל חכם ויאמר אני הדרתי ראובן מנכסי והדרתי גם כן אותו חכם כשאשאל לפניו ועכשיו אני רוצה לישאל לפני פלוני חכם ומתחרט אני על מה שאסרתיו בהנחתי. ומדלח אפטר למעבר הכי ש"מ דאין חכם מתיר אלא חל הנדר: ומי ידע הי קמא וחי בשרא. הש"ס הוא דקא דחי למאן דמייית הך קייעתא דמי ידע למאן קרי תנא ראשון או אחרון דילמא כי קמי ראשון ושני בשאלה קאמר שנשאל על אי זה מהן שררה תחלה והוא קרי ליה ראשון ואותו אחר שנשאל עליו אח"כ קרי ליה אחרון: הא רבי נתן היא. דמי ליה דהפרה צעי שיחול הנדר וכל שכן בשאלה דכתיב לא יחל אצל לעולם אימא לך דרבנן כי היכי דפליגי שכן עוקרין אלא חל הנדר: ולענין הלבנה קיייל

אלא חל הנדר: נשאל על הראשון ונשאל על שני כן נאסר על החכם שמתיירו ולפיכך חזר ונשאל עליו: אי בעי על האי מפסיל ברישא. ילך אצל חכם ויאמר אני הדרתי ראובן מנכסי והדרתי גם כן אותו חכם כשאשאל לפניו ועכשיו אני רוצה לישאל לפני פלוני חכם ומתחרט אני על מה שאסרתיו בהנחתי. ומדלח אפטר למעבר הכי ש"מ דאין חכם מתיר אלא חל הנדר: ומי ידע הי קמא וחי בשרא. הש"ס הוא דקא דחי למאן דמייית הך קייעתא דמי ידע למאן קרי תנא ראשון או אחרון דילמא כי קמי ראשון ושני בשאלה קאמר שנשאל על אי זה מהן שררה תחלה והוא קרי ליה ראשון ואותו אחר שנשאל עליו אח"כ קרי ליה אחרון: הא רבי נתן היא. דמי ליה דהפרה צעי שיחול הנדר וכל שכן בשאלה דכתיב לא יחל אצל לעולם אימא לך דרבנן כי היכי דפליגי שכן עוקרין אלא חל הנדר: ולענין הלבנה קיייל

סד א ב מ"י פ"ו מהל' שבוטת הל' ד' [טז] ופ"י מהל' נדרים הל"י' סמנ' לאון רבנן טו"ש' ויד' ס"י רבנן טו"ש' ופ"י רבנן טו"ש' סט: מהל' א ב ד מ"י פ"ו מהל' שבוטת שס סמנ' לאון רבנן טו"ש' ויד' ס"י רבנן טו"ש' ט: רבנן טו"ש' ט:

תוספות

ושרקיה טינא. פי' טחו גטיט שאלה היה מן העולם. א"כ יש לפטר שיקו כדי שלא ימרהו רב חסדא שהיה מתירי ע"כ חל שאלה קיים נדרו: מאן חביב' כו'. שאלה היה רוצה להמיר עד שהשילו וכן הנדר: ה"ב בשאלה. דקסבר הלכה כרבי נתן: דכתיב והפרה הלבנה. פירש ה"ר אליעזר לא דעמי לפטר הכי משמע ליה מהכא ויבא דלסמינא בעלמא נקטיה הש"ס וחספה ברישא בןן האיסור נראה הוא המקיימו פאלו נהה כמה וסימנא בעלמא ועממא מסבירא במקום שאין אסורא לנדר ה"ר אליעזר ויתא ספרים דגבקי ועמיה דרבי נתן משום דכתיב והפרה אשך עליה דמשמע לאלתר שיחול עליה הנדר ימירנו ועממא דרבנן משום דכתיב מפר מחשבות ערומים משעת שיחול קודם שיחול האיסור יפר וגם זה אמר ה"ר אליעזר דלדין אלא קיימנא בעלמא משעת מחשבה קודם שיחול יפר וכן זה וידין נמי מ"י פ"ו פ"ק דר' ודלח [ע"ד] ודלח בתרע מכלל דלא מייית אלא קיימנא בעלמא לומר דרבי יהודה בן בבא מתיר בעבדים ואע"פ דלדין סתמא היא עממא דר' יהודה בן בבא: קונם שאני נהנה לפלוני וכו' שאשאל לחכם עליו. גם לחכם שאשאל עליו אישוק על שאלה מהשט: נשאל על הראשון: שאסר החתמו עליו ואחר כך שאל [על השני] מ"י דשניין רוצה לומר על החכם שני לאיסור: אי בעי ארא מיתשיל. לומר שישאל על חמה שררה מחילה: מי ידעין דו קמא וחי בשרא. דילמא שאל על הראשון מחילה דקאמר היינו חכם וקרי ליה ראשון משום דהוי ראשון בשאלה ושי קרי לאחר משום דהוי שני לשאלה ראשון דנקט לאו דוקא וה"ה דמי למדחי הא מני רבי נתן כדדחי בסמוך: נשאל על נדרו. שכתב לא וחי נשאל על מירוחו שהי עדיין לא חל עד שישאל על מירוחו ויבנה מחלו: פליגי: הא

מני רבי נתן היא. אצל ר' רבא יכול להיות דמי היכי דהפרה מפר אע"פ שאל חל בהתרת חכם נמי מתיר אע"פ שאל חל: אבל בשאלה ר"ה בריה מיד. אע"פ שאל חל דכתיב לא יחל דברו לומר מתיר מיר אע"פ שאין שם עדיין אלא דבר אמר הוא דלא יחל אצל אחרים מוחלין לו:

החכם שימיר לו נדרי אהי מודר ממנו: נשאל על הראשונה. על הנחת פלוני וכו' נאסר בהנחא אלא קודם שנשאל לראשון לא מהנה שאלה על נדר החכם: מי ידע הי קמא וחי בשרא. מי יוכל לידע מנאן הנגרימא אס